

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1934 kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om beredande av stående fribiljetter å statens järnvägar åt riksdagens ledamöter.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 239 av herr *Hjalmarsson* jämte tre av kammarens övriga ledamöter samt den andra inom andra kammaren under nr 397 av herr *Lövgren* jämte tolv av kammarens övriga ledamöter med instämmande i motionens syfte av två ledamöter, har hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville till riksdagens ledamöter utanordna en stående fribiljett i II klass på statens järnvägar med rätt tillika för ledamot som så önskar att efter särskild rekvisition erhålla biljett till I klass eller I eller II klass sovvagn; samt att riksdagen ville approximativt uppskatta kostnaderna för en dylik anordning med fribiljetter till riksdagens ledamöter och besluta att gottskriva statens järnvägar det sålunda uppskattade beloppet».

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen II: 397.

De grundläggande bestämmelserna om arvode och reseersättning åt riksdagsmännen hava sedan gammalt haft sin plats i grundlagen. Enligt § 23 riksdagsordningen utgår för lagtima riksdag, som ej upplöses, innan den varit fyra månader tillsammans, till ledamot av riksdagen, som är bosatt å ort där riksdagen hålles, arvode med 3,000 kronor samt till annan ledamot arvode med 4,000 kronor. Ledamot av riksdagen åtnjuter vidare ersättning för resa till och från riksdagen samt äger, därest han under lagtima riksdag efter beviljad ledighet besöker hemorten, undfå ersättning för därav föranledd resekostnad, dock högst för fem resor fram och åter. Ifrågavarande bestämmelser tillkommo genom grundlagsändring år 1933. I samband med då genomförd sänkning av riksdagsmannaarvudet utökades riksdagsmännens rätt till fria hemresor under pågående lagtima riksdag från högst två till högst fem.

Frågan om beredande av rätt till fria resor å statens järnvägar för riksdagens ledamöter har, såsom i motionen erinrats, vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. I avseende härå hänvisas till den utförliga historik över frågans behandling, som återfinnes i 1918 års banko-

utskotts utlåtande nr 33 ävensom i andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1 vid 1925 års riksdag. Samtliga hittills väckta förslag i syfte att i större eller mindre utsträckning tillförsäkra riksdagens ledamöter fria järnvägsresor under tid, då riksdag ej är samlad, hava av olika anledningar avslagits av riksdagen.

Utskottet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att rätt till fria resor å statsjärnvägarna för riksdagens ledamöter skulle vara ägnad att öka deras kännedom om förhållandena i landets olika delar. Då emellertid ett medgivande i enlighet med vad motionärerna ifrågasatt otvivelaktigt innebär, att riksdagens ledamöter i denna sin egenskap skulle beredas en särskild förmån, och därför enligt utskottets mening förutsätter en grundlagsändring, saknar utskottet befogenhet att framlägga förslag i ämnet. Frågan huruvida och i vilken utsträckning fribiljettsystem bör införas, synes utskottet därjämte lämpligen böra upptagas i samband med en eventuell omprövning av frågan om riksdagsmännens förmåner överhuvudtaget. Med hänsyn till den korta tid, som förflutit sedan de nu gällande grundlagsbestämmelserna angående arvode och reseersättning åt riksdagens ledamöter fastställdes, torde dock den nuvarande tidpunkten icke vara lämplig för en sådan omprövning. Till ledning för frågans bedömande bifogas en sammanställning, utvisande de förmåner, som i andra länder åtnjutas av parlamentsledamöter.

På grund av den ståndpunkt utskottet, på sätt framgår av det anförda, intager till den av motionärerna väckta frågan, finner utskottet sig böra avstyrka bifall till motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner I: 239 och II: 397 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 maj 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Lindley*, Stendahl, Hansén, Ström i Lidköping, Johansson i Friggeråker och Silfverstolpe*;

från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund, Laurén, Lovén, Ryberg, Paulsen, Johansson i Sollefteå och Hilding.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

*Bilaga.***Uppgifter rörande arvoden m. m. åt parlamentsledamöter i vissa främmande länder.**

Danmark. Enligt vallagen utgår arvodet per år för riksdagsman, som är bosatt i Köpenhamn eller på tjugu km. avstånd därifrån, med 4,000 kronor och för annan riksdagsman med 5,000 kronor. Å arvodet utgår dessutom dyrtidstillägg. Sammanträdestidens längd utgör i genomsnitt 7 månader.

Norge. Arvode utgår till stortingsman med 6,000 kronor för varje ordinarie storting utan hänsyn till dess längd. Regelmässigt pågår lagtima storting 5 à 6 månader. Vid urtima möte utgår arvode med 28 kronor per dag. Det föreskrives, att bestämmelserna skola revideras vid väsentlig förändring i prisnivån. Vid sjukdom utgår viss ersättning till läkare, sjukvård etc. Reseersättning utgår för resa till och från stortinget samt vid besök i hemorten under ferier på minst 14 dagars längd.

Finland. Riksdagsmannaarvode är 24,000 mark för lagtima riksdag, beräknat efter ett dagarvode av 200 mark. Sessionstidens längd utgör i regel $3\frac{1}{2}$ à 4 månader. Riksdagsman åtnjuter ersättning för kostnaderna för resa till och från riksdagen. Riksdagsman har rätt till fribiljetter å statens järnvägar, talmännen i första klass och övriga riksdagsmän i andra klass.

Nederländerna. Ledamot av första kammaren, som ej är bosatt i huvudstaden, åtnjuter dagtraktamente av 20 gulden för varje dag, han närvar vid sammanträde. Andra kammarens ledamöter hava ett årsarvode av 5,000 gulden. Avgången andrakammarledamot får viss pension, så ock änka och efterlevande barn. Ledamöterna av generalstaterna åtnjuta fria resor i form av årsabonnement å statens järnvägar.

Belgien. Senatsledamot åtnjuter ej arvode men väl gottgörelse för sina kostnader med 5,600 belgas. Medlem av representantkammaren åtnjuter arvode med 8,400 belgas. Ledamöterna av de båda kamrarna hava dessutom rätt till fria resor med alla samfärdsmedel, som drivas av staten eller med koncession från staten.

Schweiz. Ledamöterna av ständerrådet (övre kammaren) uppbära den ersättning, som bestämmes av den kanton de representera (genomsnittligt 20 francs per dag). Ledamöterna av nationalrådet (nedre kammaren) åtnjuta traktamente med 40 francs för varje dag, de äro närvarande, jämte ersättning för resekostnader efter taxa 20 centimes per km. till och från huvudstaden.

Frankrike. Parlamentsledamot får kontant arvode med 62,000 francs per år oberoende av sessionens längd. Därutöver utgå vissa andra förmåner, såsom rätt till fria resor å statens järnvägar mot en avgift av 120 francs, portofrihet för vissa »i tjänsten» avlätna skrivelser, begravning på statens bekostnad.

England. Till underhusmedlem utgår arvode med 400 pund, dock ej till ministrar m. fl.

Reservationer:

av herr *Stendahl*, som ansett, att utskottets motivering för avslag å motionerna bort hava följande lydelse:

»Ett bifall till vad motionärerna ifrågasatt innebär otvivelaktigt, att riksdagens ledamöter i denna sin egenskap skulle beredas en särskild förmån. Då ett beslut i sådant avseende förutsätter en grundlagsändring, saknar bankoutskottet befogenhet att framlägga förslag i ämnet. Vid sådant förhållande finner utskottet sig böra avstyrka bifall till motionerna»; samt

av herr *Lovén*, som ansett, att motionerna skulle kunna bifallas utan vidtagande av grundlagsändring.
